

SVEA HOVRÄTT
Patent- och
marknadsöverdomstolen
Rotel 020112

DOM
2021-10-07
Stockholm

Mål nr
PMFT 4168-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Patent- och marknadsdomstolens dom 2020-03-11 i mål nr PMFT 10144-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

J.J.

Motpart

M.A.

SAKEN

Upphovsrättsintrång

DOMSLUT

Patent- och marknadsöverdomstolen ändrar Patent- och marknadsdomstolens dom i överklagad del endast på följande sätt.

Med ändring av punkten 1 i Patent- och marknadsdomstolens domslut förpliktar Patent- och marknadsöverdomstolen M.A. att till J.J. betala 100 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 11 mars 2020 till dess betalning sker.

Dok.Id 1735629

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 00

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.patentochmarknadsoverdomstolen.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M.

J.J. har yrkat att Patent- och marknadsöverdomstolen ska bifalla hans käromål och förplikta M.A. att ersätta hans rättegångskostnad i Patent- och marknadsdomstolen.

M.A. har motsatt sig att Patent- och marknadsdomstolens dom ändras.

Målet har avgjorts utan huvudförhandling.

PARTERNAS TALAN

Parterna har i överklagad del åberopat samma grunder och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i Patent- och marknadsdomstolen.

UTREDNINGEN

Utredningen är densamma som i Patent- och marknadsdomstolen.

DOMSKÄL

Inledning

J.J. har begärt ersättning av M.A. för att hon olovligen ska ha framställt exemplar av och på sin blogg M.s tankesmedja tillgängliggjort en artikel som J.J. tidigare själv hade publicerat på internet. Vad gäller publiceringen på bloggen har J.J. även gjort gällande att M.A. dels har gjort kränkande ändringar i artikeln, dels underlåtit att ange honom som upphovsman. Det är i målet ostridigt att J.J. har skrivit den aktuella artikeln.

Patent- och marknadsöverdomstolen prövar först om artikeln har skydd enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen) och om J.J. innehar ensamrätten till artikeln. Därefter bedömer domstolen om M.A. på något av de påstådda sätten har begått intrång i J.J.s rättigheter. Slutligen prövar domstolen om J.J. har rätt till ersättning av M.A..

Upphovsrättsligt skydd

Patent- och marknadsöverdomstolen instämmer i Patent- och marknadsdomstolens bedömning att artikeln utgör ett litterärt verk enligt 1 § upphovsrättslagen. Vidare delar Patent- och marknadsöverdomstolen underrättens bedömning att J.J. inte har av sagt sig ensamrätten och att han alltså alltjämt innehar rätten att förfoga över artikeln.

Frågan om intrång genom tillgängliggörande till allmänheten

Ensamrätten till ett verk innefattar rätten att göra det tillgängligt för allmänheten (2 § första stycket upphovsrättslagen). Ett verk görs tillgängligt för allmänheten bl.a. när det överförs till allmänheten. Överföring till allmänheten sker när ett verk på trådbunden eller trådlös väg görs tillgängligt för allmänheten från en annan plats än den där allmänheten kan ta del av verket (2 § tredje stycket 1 upphovsrättslagen).

Patent- och marknadsöverdomstolen instämmer i Patent- och marknadsdomstolens bedömning att J.J. genom den åberopade utredningen har visat att M.A. har gjort artikeln tillgänglig genom överföring till allmänheten på bloggen M.s tankesmedja under perioden den 3 mars 2018 – den 5 januari 2020.

Vidare delar Patent- och marknadsöverdomstolen underrättens bedömning att det som M.A. har anfört om skälen till publiceringen inte kan medföra att det har varit tillåtet för henne att tillgängliggöra artikeln utan J.J.s samtycke.

Inte heller har M.A. haft rätt att tillgängliggöra artikeln för allmänheten med stöd av någon inskränkning i ensamrätten.

M.A.s tillgängliggörande av artikeln på bloggen M.s tankesmedja har således inneburit ett intrång i J.J.s ensamrätt.

Frågan om intrång genom exemplarframställning

En rättighetshavare har en ensamrätt att förfoga över sitt verk genom att framställa exemplar av det (2 § första och andra styckena upphovsrättslagen).

J.J. har gjort gällande att M.A. har kopierat artikeln – och därigenom framställt exemplar av den – i samband med att hon publicerat artikeln på sin blogg M.s tankesmedja.

Patent- och marknadsöverdomstolen har ovan funnit att M.A. publicerat artikeln på sin blogg. Publiceringen kan inte ha skett utan att artikeln även kopierats. Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen är det således utrett att M.A. framställt i vart fall ett exemplar av artikeln i samband med publiceringen.

Vidare har J.J. – som det måste uppfattas – gjort gällande att M.A. har framställt exemplar av artikeln år 2012 genom att dels skriva ut artikeln och ge in den till polisen, dels skriva av artikeln och ge in den i ett mål vid Attunda tingsrätt. M.A. har vidgått denna exemplarframställning.

I fråga om M.A.s exemplarframställning har varit tillåten gör Patent- och marknadsöverdomstolen följande bedömning.

I likhet med vad Patent- och marknadsöverdomstolen funnit ovan kan de skäl som M.A. anfört för sin publicering av artikeln inte medföra att det har varit tillåtet för henne att utan J.J.s samtycke kopiera artikeln vid publiceringen.

Inte heller har M.A. haft rätt att framställa exemplar av artikeln i samband med publiceringen med stöd av någon inskränkning i ensamrätten.

Vad därefter gäller de exemplar som M.A. framställt 2012 prövar Patent- och marknadsöverdomstolen först om denna exemplarframställning skett för privat bruk.

Var och en får för privat bruk framställa ett eller några få exemplar av offentliggjorda verk. Exemplaren får inte användas för andra ändamål än privat bruk. Det finns inte något rätt att framställa exemplar för privat bruk när det exemplar som är den egentliga förlagan olovligen framställts eller gjorts tillgängligt för allmänheten. (Se 12 § första och fjärde styckena upphovsrättslagen.)

Bestämmelserna i 12 § upphovsrättslagen genomför artikel 5.2 b) i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (infosocdirektivet) och ska tolkas direktivkonformt. Av artikel 5.2 b) i infosocdirektivet följer att medlemsstaterna får föreskriva undantag eller inskränkningar i rätten till exemplarframställning avseende exemplar som framställs av en fysisk person för privat bruk och där syftet varken direkt eller indirekt är kommersiellt, under förutsättning att rättsinnehavarna får rimlig kompensation. (Se även Patent- och marknadsöverdomstolens dom den 1 juli 2021 i mål nr PMFT 3655-19.)

Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen har det i detta fall inte framkommit annat än att M.A. har framställt de nu aktuella exemplaren av artikeln – som tidigare hade tillgängliggjorts av J.J. på internet – för sitt eget privata behov, varvid syftet med denna exemplarframställning varken direkt eller indirekt kan anses ha varit kommersiellt. Inte heller har det i målet framkommit att M.A. skulle ha framställt fler än några få exemplar av artikeln. Vid dessa förhållanden bedömer Patent- och marknadsöverdomstolen, till skillnad från Patent- och marknadsdomstolen, att den exemplarframställning som skett 2012 ska anses ha varit för privat bruk och tillåten enligt 12 § första och fjärde styckena upphovsrättslagen.

M.A. har därmed inte gjort intrång i J.J.s ensamrätt i nu aktuellt avseende.

Frågan om intrång i den ideella rätten

Kränkande ändringar

J.J. har påstått att M.A. har bearbetat eller ändrat den artikel som hon publicerade på M.s tankesmedja genom att ha gjort understrykningar, strukit sin sons namn ur texten, tagit bort länkar och ändrat i artikelns sidhuvud. M.A. har vidgått att hon gjort dessa ändringar med undantag för understrykningarna. Hon har bestritt att hon härigenom gjort någon otillåten bearbetning av texten eller ändrat innehållet i artikeln.

Som Patent- och marknadsdomstolen har redogjort för gäller enligt 3 § andra stycket upphovsrättslagen att ett verk inte får ändras på ett sådant sätt att upphovsmannens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks.

Vid bedömningen av om ändringar kan anses kränkande för upphovsmannen ska saken ses från dennes synpunkt, men i övrigt ska en objektiv måttstock anläggas. Upphovsmannen har anspråk på skydd också mot förfaranden som, även om de inte är menliga för hans anseende i andras ögon, innebär ett angrepp mot verkets integritet och kränker den känsla som han eller hon i egenskap av konstnär hyser för det verk som skapats. Bedömningen ska ske med utgångspunkt från förhållandena inom den konstart det är fråga om och med beaktande av omständigheterna i det särskilda fallet. Största hänsyn bör tas till verkets art och dess betydelse i konstnärligt avseende. Kraven är inte lika stränga vid återgivning av litterära eller musikaliska verk av lägre valör, men även här bör upphovsmannen vara skyddad mot allvarligare ingrepp. Även syftet med åtgärden är av betydelse. Vidare bör beaktas om återgivningen gör anspråk på att presentera verket i ursprunglig form eller om det klart framgår att verket inte återges i ursprungligt skick. Skyddet för upphovsmannens egenart avser förfaranden som – även om de till äventyrs inte skadar upphovsmannens anseende – likväl kränker hans eller hennes

personlighet, sådan den kommit till uttryck i verket. (Se NJA II 1961 s. 63 ff. och 73; se även NJA 2008 s. 309.)

Oavsett hur det förhåller sig i frågan om M.A. har gjort alla de ändringar som J.J. påstått, bedömer Patent- och marknadsöverdomstolen att ändringarna i princip enbart är av redaktionell karaktär och att ändringarna inte på nämnvärt sätt har påverkat vare sig innehållet i artikeln eller helhetsupplevelsen av artikeln. I den del som M.A. har vidgått att hon tillfört text har det heller inte gjorts i artikelns innehåll som sådant och det är dessutom tydligt vilken text som har skrivits av M.A.. Vid en sammantagen bedömning finner Patent- och marknadsöverdomstolen därför att artikeln inte har ändrats på ett sådant sätt att J.J.s litterära anseende eller egenart har kränkts. M.A. har således i denna del inte gjort något intrång i J.J.s ideella rätt.

Utebliven namngivelse

När ett exemplar av ett verk framställs eller verket görs tillgängligt för allmänheten ska upphovsmannen anges i den omfattning och på det sätt god sed kräver (3 § första stycket upphovsrättslagen). Enligt förarbetena är huvudregeln att upphovsmannen alltid ska anges, men undantag kan t.ex. bli aktuellt när det av tekniska skäl finns svårigheter att ange namnet, när sådant angivande skulle verka störande eller när det saknar betydelse för upphovsmannen. Som exempel har nämnts bl.a. situationer när musik framförs på restauranger eller gudstjänster, när texter eller bilder används i reklam, eller när ett verk har ett större antal upphovsmän. Upphovsmannens namn bör anges med den stavning och i övrigt i den form som upphovsmannen själv brukar använda. (Se NJA II 1961 s. 59 ff.)

J.J. har påstått att M.A. inte har angett att han är upphovsman till artikeln. Han har vidare gjort gällande att hon – i motsats till vad Patent- och marknadsdomstolen antecknat – har vitsordat att så är fallet. M.A. har vidgått att hon har benämnt J.J. vid annat namn vid publicering av

artikeln, men hon har inte lämnat något tydligt besked avseende när och på vilka av hennes bloggar som detta ska ha skett.

Mot denna bakgrund delar Patent- och marknadsöverdomstolen underrättens uppfattning att M.A. inte har vitsordat att hon utelämnat J.J.s namn vid den publicering som omfattas av målet. Däremot bedömer Patent- och marknadsöverdomstolen att J.J., genom den åberopade bevisningen i form av skärmdumpar, har visat att han kallats vid annat namn vid den publicering som skett på bloggen M.s tankesmedja under perioden 28 mars 2019 – 5 januari 2020.

M.A. har – som det får uppfattas – invänt att hon använt ett annat namn eftersom hon inte trodde att J.J. ville bli förknippad med sin artikel. Hon har även framhållit att det ändå har framgått att J.J. är upphovsman till artikeln, bl.a. eftersom hon angett ”y.se” vid publiceringen.

Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen har det inte framkommit någonting som ger stöd för uppfattningen att J.J. inte ville att hans namn skulle anges vid publiceringen. Vidare kan varken det som M.A. har anfört, eller vad som i övrigt framkommit om tillgänglighöret, anses medföra att det har funnits skäl att göra undantag från huvudregeln om att J.J.s namn skulle ha angetts. M.A. har därmed gjort intrång i J.J.s ideella rätt i nu aktuellt hänseende under den ovan angivna tidsperioden.

Ersättningsskyldighet

Rättsliga utgångspunkter

Den som i strid mot upphovsrättslagen utnyttjar ett verk ska betala skälig ersättning för utnyttjandet till upphovsmannen eller dennes rättsinnehavare (54 § första stycket upphovsrättslagen). Om utnyttjandet sker uppsåtligen eller av oaktsamhet, ska ersättning också betalas för den ytterligare skada som intrånget har medfört (54 § andra

stycket). Bestämmelsen om ersättning för ytterligare skada gäller även i de fall någon har begått t.ex. intrång i upphovsmannens ideella rätt enligt 3 § (54 § tredje stycket).

Skälig ersättning för utnyttjande enligt 54 § första stycket är att se som en värdeersättning – ett vederlag – för ett obehörigt utnyttjande. Det har ingen betydelse om utnyttjandet har skett i ond eller god tro. Således krävs för ersättningsskyldighet enbart att förfarandet är objektivt rättsstridigt. Skälig ersättning kan vara både större och mindre än den skada eller förlust som faktiskt har uppkommit på grund av utnyttjandet. Ersättning ska betalas även om rättighetshavaren inte har lidit någon förlust. (Se NJA 2019 s. 3 p. 10 och 11.)

Ersättningen för utnyttjandet är tänkt att utgöra ett skäligt honorar eller liknande vederlag. Den bakomliggande tanken är att – oavsett om intrångsgöraren har varit i ond eller god tro – hela den ersättning som objektivt sett borde ha betalats för en frivillig upplåtelse ska utges till rättighetshavaren. Sådan ersättning ska alltid utgå; intrångsgöraren skulle annars komma i ett bättre läge än den som följer lagen. (Se NJA II 1961 s. 349 f. och 353; se NJA 2019 s. 3 p. 12.)

Om det finns en licensmarknad eller andra för branschen etablerade avgiftsprinciper ligger det närmst till hands att tillämpa dessa vid beräkningen av den skäliga ersättningen. Även om det saknas etablerade avgiftsprinciper för utnyttjanden av det slag som intrånget avser kan rättighetshavaren välja att beräkna sitt krav på ersättning genom att fingera att ett licensavtal hade kunnat träffas. Man får då utgå från ett tänkt avtal mellan en rättighetshavare i den aktuella branschen och någon som ville förvärva rätten att förfoga över ett verk av aktuellt slag på det sätt, i den omfattning och för det ändamål som skedde genom intrånget. Slutligen kan domstolen bestämma en skälig ersättning med beaktande av den utredning som parterna har lagt fram. Omständigheter som har en mer direkt koppling till verket ifråga och rättighetshavarens och andras förfoganden över det kan då komma att få en betydelse. (Se NJA 2019 s. 3 p. 13–15.)

Skälig ersättning för utnyttjande bör som nämnts uppfattas som att det är fråga om ett skäligt pris för en upplåtelse av en rätt till nyttjandet. Det är rättighetshavaren som är

bevisskyldig för vad som är ett gängse pris liksom – om ett gängse pris saknas – för de omständigheter som är avgörande för domstolens bedömning av vad som hade varit en skälig ersättning. Beviskravet kan variera från att de uppgifter som läggs till grund för yrkandet ska vara styrkta till att vad som görs gällande ska vara antagligt. Graden av bevissvårighet kan således behöva beaktas. Det kan ibland finnas skäl att tillämpa bevislätnadsregeln i 35 kap. 5 § rättegångsbalken. (Se NJA 2019 s. 3 p. 16–18 och NJA 2005 s. 180.)

Bestämmelsen om skälig ersättning för utnyttjande innebär en minimiregel för ersättningens beräkning. För att rättighetshavaren, när intrånget har begåtts uppsåtligen eller av oaktsamhet, ska kunna få ersättning utöver denna miniminivå måste han visa att ytterligare skada föreligger. (Se prop. 1985/86:86 s. 29 och prop. 2008/09:67 s. 226 och 233.)

Vid bestämmandet av storleken av ersättningen för ytterligare skada ska, enligt 54 § andra stycket andra meningen upphovsrättslagen, hänsyn särskilt tas till utebliven vinst, vinst som den som har begått intrånget eller överträdelsen har gjort, skada på verkets anseende, ideell skada, och upphovsmannens eller rättsinnehavarens intresse av att intrång inte begås. Förteckningen över omständigheter är inte uttömmande, utan även andra omständigheter kan komma i fråga vid skadeberäkningen. Lösningen har tillkommit för att underlätta beräkningen av den ekonomiska skadans storlek. Den ger alltså inte uttryck för någon form av straffliknande skadestånd och ska inte resultera i att mer än rättighetshavarens skada ersätts. (Se bl.a. prop. 1993/94:122 s. 52 f. och prop. 2008/09:67 s. 230, 232 och 271 f.; se även NJA 2005 s. 180.)

Bedömningen i detta fall

J.J. har yrkat ersättning med 6 000 kr, varav 5 000 kr avser skälig ersättning för utnyttjande och 1 000 kr avser ersättning för utebliven namngivelse. M.A. har inte vitsordat något belopp som skäligt i och för sig.

Inledningsvis bedömer Patent- och marknadsöverdomstolen att det i detta fall inte är möjligt att bestämma den skäligen ersättningen för utnyttjande utifrån någon etablerad ersättningsmodell. Ersättningen ska därför i stället bestämmas utifrån omständigheterna i målet och den utredning som parterna lagt fram, varvid inte minst sådant som har en mer direkt koppling till verket ifråga samt rättighetshavarens och andras förfoganden över det kan få betydelse.

I målet är utrett att artikeln har tillgängliggjorts för allmänheten på M.A.s blogg under en relativt lång period – strax under två år. Det finns dock inte några upp-gifter om hur många bland allmänheten som har tagit del av artikeln under tiden som den har varit publicerad på bloggen. Av betydelse är också att det har varit fråga om intrång i ett verk som avser en text som skapats med anledning av en konflikt mellan parterna och att verket i detta fall torde ha ett mycket begränsat – om ens något – ekonomiskt värde. Det finns också anledning att beakta att artikeln vid tidpunkten för intrånget redan hade publicerats av J.J. på internet och alltså varit till-gänglig för vem som helst att ta del av utan kostnad. Samtidigt bör beaktas – som angetts ovan – att skäligen ersättning för utnyttjande är tänkt att alltid utgå och oberoende av om rättighetshavaren har lidit någon ekonomisk förlust. Detta eftersom intrångsgöraren annars skulle komma i ett bättre läge än den som följer lagen. Vid en sammantagen bedömning av omständigheterna i målet finner Patent- och marknadsöverdomstolen att 100 kr får anses utgöra en skäligen ersättning för M.A.s utnyttjande av J.J.s artikel, inbegripet såväl tillgängliggörandet för allmänheten som den underordnade och begränsade exemplarframställningen.

När det sedan gäller den yrkade ersättningen enligt 54 § andra och tredje styckena upphovsrättslagen för utebliven namngivelse har J.J. över huvud taget inte anfört vad för någon skada som den yrkade ersättningen är avsedd att täcka. Redan av denna anledning anser Patent- och marknadsöverdomstolen att det inte finns förutsättningar att tillerkänna J.J. något skadestånd för den uteblivna namngivelsen. Vid denna bedömning saknas det anledning att pröva om intrånget i denna del har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet.

Sammanfattningsvis ska M.A. betala 100 kr till J.J. för sitt olovliga utnyttjande av hans artikel. På beloppet ska, i enlighet med J.J.s yrkande, utgå ränta enligt 6 § från dagen för underrättens dom till dess betalning sker.

Rättegångskostnad vid Patent- och marknadsdomstolen

J.J. får i Patent- och marknadsöverdomstolen endast begränsad framgång med sin talan. Utgången innebär därför enligt Patent- och marknadsöverdomstolen att J.J. alltjämt måste anses som tappande part i processen i Patent- och marknadsdomstolen. Det som Patent- och marknadsdomstolen har beslutat om att J.J. ska stå sin egen rättegångskostnad i underrätten ska därför inte ändras.

Överklagande

Det saknas skäl att göra undantag från huvudregeln att Patent- och marknadsöverdomstolens domar inte får överklagas (se 1 kap. 3 § tredje stycket lagen, 2016:188, om patent- och marknadsdomstolar). Denna dom får därför inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Kerstin Norman, Eva Edwardsson och Mattias Pleiner, referent.

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Patent- och marknadsdomstolen

DOM
2020-03-11
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
PMFT 10144-19

PARTER

Kärande
J.J.

Svarande
M.A.

DOMSLUT

1. Patent- och marknadsdomstolen avslår J.J.s käromål.
  2. Patent- och marknadsdomstolen avslår M.A.s genkärsmål.
  3. Parterna ska bära sina egna rättegångskostnader.
-

Innehåll

BAKGRUND	3
YRKANDEN OCH INSTÄLLNING	3
Huvudkäromålet.....	3
Genkäromålet.....	3
GRUNDER	4
Huvudkäromålet.....	4
J.J.....	4
M.A.	5
Genkäromålet.....	6
M.A.	6
J.J.....	7
UTREDNING	8
DOMSKÄL	9
Rättsliga utgångspunkter	9
Huvudkäromålet.....	9
J.J.s artikel har upphovsrättsligt skydd	9
M.A. har gjort intrång i J.J.s upphovsrätt genom att framställa exemplar av artikeln.....	10
M.A. har gjort intrång i J.J.s upphovsrätt till artikeln genom att göra den tillgänglig för allmänheten	11
J.J. har inte visat att M.A. inte angav honom som upphovsman	13
M.A. har bearbetat artikeln men det utgör inte ett upphovsrättsintrång	14
J.J. har inte rätt till ersättning	14
Genkäromålet.....	15
Rättegångskostnader	16

BAKGRUND

J.J. har skrivit en text ("artikeln") som han har publicerat på sin hemsida yakida.se. J.J. har påstått att M.A. har gjort upphovsrättsligt intrång i hans ensamrätt till denna artikel genom att bl.a. kopiera och publicera den på bloggen *M.s tankesmedja*.

M.A. har genstämt J.J. och gjort gällande att J.J. har kopierat ett antal av hennes inlägg på bloggen *M. I* samt att han olovligen publicerat dem i två böcker. Enligt M.A. har J.J. därigenom gjort upphovsrättsligt intrång i hennes ensamrätt till dessa blogginlägg.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Huvudkäromålet

J.J. har yrkat att Patent- och marknadsdomstolen ska förplikta M.A. att till honom betala 6 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för dom till dess betalning sker.

M.A. har bestritt J.J.s yrkande och inte vitsordat något belopp eller sättet att beräkna räntan som skäligt i och för sig.

Genkäromålet

M.A. har yrkat att Patent- och marknadsdomstolen ska förplikta J.J. att till henne betala 10 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för dom till dess betalning sker.

J.J. har bestritt M.A.s yrkande och inte vitsordat något belopp eller sättet att beräkna räntan som skäligt i och för sig.

Parterna har begärt ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER

Huvudkäromålet

J.J. har författat en artikel (se p. 2 i aktbil. 2) som han publicerade på sin hemsida *y.se* den 14 april 2012. Efter den 6 juni 2012 omarbetades artikeln och publicerades i en ny version varpå en del av materialet togs bort.

M.A. har i Sverige, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, gjort intrång i J.J.s upphovsrätt till artikeln genom att under tiden från den 3 mars 2018 till den 5 januari 2020 olovligen tillgängliggöra artikeln för allmänheten på hennes blogg *M.s tankesmedja*.

M.A. har vid okänd tidpunkt kopierat artikeln, bearbetat eller ändrat den och sedermera publicerat den på sin blogg. Hon har dessutom framställt exemplar av artikeln utan J.J.s tillstånd. Artikeln har bearbetats eller ändrats genom att M.A. bl.a. gjort understrykningar, strukit bort hennes sons namn ur texten, tagit bort länkar och ändrat i artikelns sidhuvud. M.A. har inte heller angett att J.J. är upphovsman till artikeln.

M.A. har inte haft skälig grund för att framställa exemplar av samt sprida J.J.s artikel och det har inte varit försvarligt att lämna uppgifterna. Om M.A. ville kritisera innehållet i artikeln hade hon kunnat citera delar av texten. Publiceringen har inte heller varit av social adekvans.

Eftersom intrånget sker uppsåtligen eller av grov oaktsamhet är M.A. skyldig att till J.J. utge skälig ersättning för det olovliga nyttjandet av verket. M.A. har flera gånger under åren underrättats om att hon inte har

J.J.s tillåtelse att använda hans texter. Skälig ersättning för detta uppgår till 5 000 kr. Eftersom M.A. inte har angett J.J. som författare till artikeln är hon skyldig att utge ytterligare 1 000 kr som skälig ersättning.

M.A.

Det stämmer att texten har författats av J.J. M.A. överlämnar till rättens bedömning att avgöra om texten har ett upphovsrättsligt skydd. Eftersom J.J. text är ett öppet brev till M.A.s son har J.J., genom publiceringen, av sagt sig ensamrätten till texten.

Det stämmer att hon publicerade J.J.s text på bloggen. Publiceringen skedde först på bloggen *M.s tankesmedja*. Artikeln togs därefter bort från *M.s tankesmedja* och publicerades på en av hennes andra bloggar, *N och H*, den 27 mars 2019. På bloggen *M.s tankesmedja* angavs J.J. som författare eller som yakida.se. På bloggen *N och h* publicerades artikeln utan att J.J.s namn angavs. Det bestrids att hon genom publiceringen gjorde artikeln tillgänglig för allmänheten. J.J. hade redan publicerat texten den 14 april 2012, dvs. innan hon gjorde det.

Hon har haft godtagbara skäl för publiceringen. Eftersom texten är exceptionellt hatfylld har den ett stort allmänintresse i debatten om näthat. I artikeln hotar J.J. dessutom med att döda bl.a. M.A. Genom att M.A. publicerade artikeln på hennes blogg har hon fått en försäkring för hennes och andras liv. Publiceringen har även varit av social adekvans.

M.A. gjorde en utskrift av artikeln år 2012 som hon gav in till Polisen. Sedan har M.A. själv skrivit av texten på datorn och gett in den i mål nr FT 1773-17 vid Attunda tingsrätt. M.A. har inte ändrat i innehållet i artikeln. M.A. har visserligen tagit bort länkar, en bild på henne, strukit över sin sons namn och ändrat i sidhuvudet. Dessa ändringarna är dock inte att anse som en otillåten bearbetning av texten.

Om Patent- och marknadsdomstolen skulle komma fram till att M.A.s publicering utgör ett intrång i upphovsrätten till J.J.s text har J.J. inte rätt till någon ersättning för detta.

Genkäröålet

M.A.

Från år 2009 till år 2012 skrev M.A. ett antal texter som hon publicerade på sin blogg *M 1*. År 2012 stängdes bloggen. De aktuella texterna skulle då inte längre vara tillgängliga för allmänheten. De aktuella texterna framgår av sid. 7–10 i aktbil. 48 och sid. 7–12 i aktbil. 49 (även den överstrukna texten på sid. 12) med undantag för första stycket på sid. 8, tredje stycket fram till ”M.S.” på sid. 9, samt styckena som inleds med ”From M.S.” på sid. 10 och avslutas med ”MVH M.S.” på sid. 11 i aktbil. 49.

J.J. har laddat ner eller på annat sätt kopierat dessa texter från M.A.s bloggar till sin dator och därmed framställt egna exemplar av M.A.s upphovsrättsligt skyddade verk mellan den 13 februari 2012 och den 20 februari 2012.

Sedan i vart fall den 4 december 2012 har J.J., utan M.A.s tillåtelse, använt texterna i sina böcker *Djävulen i Vallentuna Den Onda Satan Vallentunamördaren* och *Djävulen i Vallentuna Den Onda Satan Pedofilligan* som han har sålt för 200 kr per bok, bl.a. via sin blogg y.se.

Publiceringarna har gjorts på ett sätt som inneburit att de upphovsrättsligt skyddade verken har tagits ur sitt sammanhang i syfte att de ska missförstås.

Det har inte förelegat någon social adekvans som gör det försvarligt att publicera texterna.

J.J. har sålt böckerna för 200 kr styck sedan år 2012. Upphovsrättsintränet har inneburit ekonomisk vinning för J.J. har åtminstone tjänat 800 kr då M.A. har köpt böckerna genom en bekant. J.J. har bedrivit försäljning av böckerna i åtta år, vilket tyder på att den har varit lönsam. M.A. har ingen vetskap om vad J.J. har för vinstmarginal, men han har ett vinstsyfte och ett syfte att smutskasta M.A.

J.J.

Det bestrids att M.A. har upphovsrätt till de aktuella texterna. J.J. vitsordar att texterna har publicerats på M.A.s bloggar och ser ut att ha skrivits av M.A. lånar ut sina bloggar och driver dem tillsammans med andra personer. M.A. har därför inte visat att det är hon som har skrivit de aktuella texterna. M.A.s texter saknar verkshöjd och omfattas inte av upphovsrättsligt skydd.

J.J. har inte laddat ner M.A.s bloggar till sin dator utan har fått underlaget skickat till sig i varierande format från andra personer.

Eftersom M.A. har publicerat uppgifterna måste hon ha räknat med att hon skulle kritiserats och bemötas. M.A. har vidare, i de texter som J.J. har citerat i sina böcker, ställt olika frågor till sina bloggläsare och särskilt till J.J. Det får därför antas att hon velat bli kommenterad eller kritiserad. Med hänsyn till detta får M.A. anses ha samtyckt till att J.J. publicerade texterna.

De texter som J.J. har publicerat i sina böcker är citat av kommentarer i M.A.s olika bloggar i en pågående debatt. Citaten från M.A. och andra har använts för att visa M.A.s syn på föräldraskapet och visa M.A.s kommentarer gällande den s.k. pedofillistan som M.A. skriver om och bl.a. påstår att J.J.s namn fanns med på.

J.J. har genom publiceringarna utnyttjat sin rätt att citera verk. J.J. har även bevisat att pedofillistan är en bluff genom att publicera M.A.s texter.

J.J.s publicering av M.A.s texter har även varit försvarlig. De uppgifter som J.J. har lämnat genom att publicera M.A.s texter är sanna och har lämnats i syfte att beskriva och dokumentera näthat. Publiceringarna har haft ett journalistiskt, konstnärligt och vetenskapligt syfte i den kulturella debatten.

Det har även förelegat social adekvans, innebärande en skyldighet att bemöta M.A.s argument om PAS-teorin. M.A. har varit en motståndare till PAS-teorin och genom att publicera hennes texter och bemöta argumenten däri kan J.J. bevisa att PAS-teorin existerar.

Det av M.A. yrkade beloppet utgör inte skälig ersättning för nyttjandet. J.J. bestrider att publiceringen har inneburit ekonomisk vinning för honom. J.J. har tryckt upp böcker efter beställning, s.k. ”print-on demand”. J.J. har sålt ett litet antal böcker och trycker upp böckerna till ett självkostnadspris. J.J. har inte gjort någon vinst på försäljningen. J.J. bestrider att syftet med försäljningen är att tjäna pengar eller att smutskasta M.A.

UTREDNING

Parterna har åberopat skriftlig bevisning i enlighet med vad som anges i Patent- och marknadsdomstolens sammanställning efter sammanträdet för muntlig förberedelse. J.J. har därutöver även åberopat syn å HTML-dokument.

Målet har med parternas samtycke avgjorts utan huvudförhandling. Parterna har beretts tillfälle att slutföra sin talan.

DOMSKÄL

Rättsliga utgångspunkter

Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen) ger en upphovsman skydd för bl.a. litterära verk (se 1 § i nämnda lag). Skyddet innebär en ensamrätt att framställa exemplar av verket och att göra dessa tillgängliga för allmänheten och ger även upphovsmannen vissa ideella rättigheter (se 2 och 3 §§ i samma lag).

För att en text ska ha upphovsrättsligt skydd krävs att det är upphovsmannens intellektuella skapelse som avspeglar hans eller hennes personlighet och som kommer till uttryck genom att upphovsmannen gjort fria och kreativa val i samband med skapandet (se t.ex. EU-domstolens den 7 mars 2013 i mål C- 145/10, Painer, EU:C:2013:138, punkterna 87–94). Upphovsrätten ger inte ensamrätt till idéer, faktapåståenden, åsikter eller liknande. Det är alltså fritt fram för andra att ge uttryck för samma sak på sitt eget sätt. Annorlunda uttryckt saknar det betydelse för upphovsrättsligt skydd *vad* någon skriver om. Det avgörande är *hur* denne skriver.

Huvudkäromålet

J.J.s artikel har upphovsrättsligt skydd

Det är ostridigt att det är J.J. som har skrivit den aktuella artikeln. Patent- och marknadsdomstolen bedömer att texten i artikeln har ett visst mått av originalitet och individuell särprägel och att artikeln därmed har upphovsrättsligt skydd. Att J.J. har publicerat artikeln innebär inte att han har överlåtit exemplar av verket eller att han av något annat skäl skulle ha av sagt sig ensamrätten till verket (jfr 2 kap. 19 § första stycket upphovsrättslagen). Enligt domstolen innebär inte heller det förhållandet att artikeln närmast har karaktären av ett öppet brev till M.A.s son att J.J. av någon anledning skulle sakna upphovsrätt.

J.J. har alltså upphovsrätt till artikeln. Patent- och marknadsdomstolen övergår därmed till att pröva om M.A. har gjort intrång i denna upphovsrätt på det sätt som J.J. har påstått.

M.A. har gjort intrång i J.J.s upphovsrätt genom att framställa exemplar av artikeln

J.J. har bl.a. gjort gällande att M.A. har gjort intrång i hans upphovsrätt till artikeln genom att framställa exemplar av artikeln.

M.A. har erkänt att hon år 2012 skrev ut artikeln och gav in den till Polisen samt att hon skrev av texten och gav in i ett mål vid Attunda tingsrätt. M.A. har därigenom olovligt framställt exemplar av artikeln (se 2 § andra stycket upphovsrättslagen).

De omständigheter som M.A. åberopat i denna del ger upphov till frågorna om hennes exemplarframställning kan anses tillåtet enligt undantagen för privat bruk i 12 § upphovsrättslagen eller för användning i rättsvårdande intresse i 26 b § i samma lag.

Att framställa exemplar av verk för att ge in som bevisning i domstol kan enligt Patent- och marknadsdomstolen inte anses falla inom rätten att framställa exemplar för privat bruk enligt 12 § upphovsrättslagen. M.A. exemplarframställning är därmed inte tillåten av det skälet.

När det gäller frågan om M.A.s exemplarframställning utgör användning i rättsvårdens intresse gör Patent- och marknadsdomstolen följande bedömning. Patent- och marknadsöverdomstolen har uttalat att en enskild person inte generellt kan tillåtas att efter eget fritt skön t.ex. framställa ett exemplar av ett skyddat alster med hänvisning till att det ska användas i en rättegång. Det skulle nämligen kunna riskera den skäligen avvägningen mellan rättigheter och intressen hos rättsinnehavarna och

användarna av skyddade alster. Enligt Patent- och marknadsdomstolen ska därför frågan om användning av ett skyddat alster skett i rättsvårdens intresse göras efter en objektiv bedömning i det enskilda fallet. Omsorgen om den enskildes rätt till en rättvis rättegång gör emellertid att kravet inte kan ställas alltför högt på att den enskilde ska visa att användningen av det skyddade alstret har skett i rättsvårdens intresse. I normalfallet bör det godtas om ett exemplar av alstret kan antas ha haft betydelse i processen. (Se Patent- och marknadsöverdomstolens dom den 7 december 2018 i mål PMFT 4717-18, jfr Patent- och marknadsöverdomstolens begäran om förhandsavgörande i mål PMFT 12151-17.)

Mot bakgrund av det ovan anförda bedömer Patent- och marknadsdomstolen att det förhållandet, att åtminstone vissa framställda exemplar har getts in till polismyndigheten och i ett pågående mål, *i sig* inte är tillräckligt för att exemplaren ska anses ha använts i rättsvårdens intresse. I avsaknad av mer preciserade åberopanden, t.ex. om varför exemplaren gavs in och vad målet avsåg, bedömer domstolen att M.A.s exemplarframställning inte kan anses tillåten enligt 26 b § upphovsrättslagen.

M.A. har därmed gjort intrång i J.J.s upphovsrätt genom att olovligen framställa exemplar av artikeln.

M.A. har gjort intrång i J.J.s upphovsrätt till artikeln genom att göra den tillgänglig för allmänheten

J.J. har även gjort gällande att M.A. har gjort intrång i hans upphovsrätt till artikeln genom att lägga upp den på sin blogg *M.s Tankesmedja* mellan den 4 mars 2018 till den 5 januari 2020.

M.A. har erkänt att hon publicerade J.J.s artikel på sin blogg *M.s Tankesmedja*, utan att ange J.J.s namn, men har påstått att hon

tog bort artikeln den 27 mars 2019 och istället la upp den på sin blogg *N och h*.

Eftersom M.A. har förnekat att J.J. artikel funnits på bloggen *M.s Tankesmedja* från den 27 mars 2019 ankommer det på J.J. att visa att så skett.

Till styrkande av att M.A. olovligen har använt J.J.s artikel i hennes bloggar och tidpunkter för publiceringarna har J.J. åberopat bl.a. ett stort antal skärmdumpar från M.A.s bloggar, mailkonversationer och andra handlingar av varierande karaktär samt vissa HTML-dokument jämte instruktioner om hur dessa ska tolkas.

Merparten av J.J.s skriftliga bevisning saknar betydelse för domstolens bedömning av frågorna i detta mål. Av en av de åberopade skärmdumparna (aktbil. 2, s. 2) framgår dock att åtminstone delar av den aktuella artikeln har lagts upp på en hemsida med visst utseende samt att M.A.s namn förekommer på den hemsidan. Det framgår dock inte av skärmdumpen att den avser bloggen *M.s Tankesmedja*. Skärmdumpen i sig visar därmed inte att artikeln har publicerats på det sätt som J.J. påstår. Detta kan inte heller utläsas av de övriga skärmdumpar, mailkonversationer och andra handlingar som J.J. har åberopat som skriftlig bevisning.

När det särskilt gäller det åberopade HTML-dokumentet – som vid tidpunkten för domstolens prövning har det innehåll som framgår av skärmdumparna i aktbil. 88 – konstaterar Patent- och marknadsdomstolen att det krävs viss fackkunskap för att bedöma vad dokumentets ”egenskaper” visar. J.J. har gett in en skrift i vilken han förklarar hur dokumentet ska tolkas. Domstolen finner inte skäl att ifrågasätta vad J.J. har anfört bl.a. om att det på visst sätt är möjligt att utläsa HTML-dokuments ursprung. Det är således möjligt att utläsa att dokumentet hämtades från bloggen *M.s tankesmedja* den 16 januari 2020.

Vid en sammantagen bedömning finner Patent- och marknadsdomstolen att J.J. har visat att hans artikel funnits tillgänglig för allmänheten på M.A.s blogg M.s tankesmedja från den 3 mars 2018 till den 5 januari 2020.

Vad M.A. anfört om skälen till att hon la upp artikeln på sin blogg innebär inte att det varit tillåtet för henne att publicera J.J.s artikel eller att framställa exemplar av denna.

J.J. har inte visat att M.A. inte angav honom som upphovsman

Enligt 3 § första stycket upphovsrättslagen ska upphovsmannen anges i den omfattning och på det sätt god sed kräver när exemplar av ett verk framställs eller verket görs tillgängligt för allmänheten. Huvudregeln är att namnet alltid ska anges men det finns undantagsfall då det är tänkbart att göra undantag, exempelvis när det av tekniska skäl är förenat med svårigheter att nämna upphovsmannen (se prop. 2004/05:110 s. 84–87 med där gjorda hänvisningar). Detta gäller även vid olovliga utnyttjanden av verk (se NJA II 1961 s. 62).

M.A. förnekat att hon inte angav J.J. som upphovsman när hon publicerade hans artikel på bloggen *M.s tankesmedja*. Det ankommer därför på J.J. att visa att M.A. inte angav honom som upphovsman i enlighet med vad han har påstått. J.J. har dock inte åberopat någon bevisning till styrkande av denna omständighet. Det är således inte visat att M.A. har gjort intrång i J.J.s upphovsrätt i detta avseende.

J.J. har Enligt Patent- och marknadsdomstolen är det i detta fall inte motiverat att göra undantag från skyldigheten att ange upphovsmannens namn. M.A. har således gjort intrång i J.J.s upphovsrätt genom att inte ange J.J.s namn när hon publicerade artikeln på sin blogg.

M.A. har bearbetat artikeln men det utgör inte ett upphovsrättsintrång

Av 3 § andra stycket upphovsrättslagen framgår att ett verk inte får ändras på ett sådant sätt att upphovsmannens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks. Verket får inte heller göras tillgängligt för allmänheten i sådan form eller i sådant sammanhang som är på angivet sätt kränkande för upphovsmannen.

För att en ändring i ett verk ska utgöra ett sådant intrång som avses i 3 § andra stycket upphovsrättslagen krävs att de ändringar som gjorts kan anses kränkande för upphovsmannens anseende eller egenart som upphovsman. Att upphovsmannen helt allmänt känner sig kränkt räcker inte. Störst hänsyn ska tas till verkets art och betydelse i litterärt eller konstnärligt avseende. Vidare kan hänsyn tas till om återgivningen gör anspråk på att presentera verket i ursprunglig form eller inte. (Se NJA 2008 s. 309, NJA 2005 s. 905 och NJA 1975 s. 679.)

J.J. har påstått att M.A. gjort intrång i hans ideella rätt till artikeln genom att göra vissa ändringar och bearbetningar i den.

M.A. har erkänt att hon tagit bort länkar och en bild på henne samt att hon strukit över sin sons namn och gjort ändringar i sidhuvudet. Hon har dock motsatt sig att dessa ändringar innebär att texten har bearbetats på ett sådant sätt som avses i 3 § andra stycket upphovsrättslagen. Av den åberopade skärmdumpen av M.A.s publicering av artikel som J.J. har åberopat framgår att M.A. även har strukit under delar av artikeln.

J.J. har inte rätt till ersättning

M.A. har således gjort intrång i J.J.s upphovsrätt till den aktuella artikeln genom att olovligen göra artikeln tillgänglig för allmänheten och framställa exemplar av exemplar av den.

Den som i strid med bestämmelserna i upphovsrättslagen utnyttjar ett verk ska betala skälig ersättning för nyttjandet (se 54 § första stycket och 57 § upphovsrättslagen). Den skäliga ersättningen ska grundas på den royalty eller licensavgift som borde ha betalats om licens hade upplåtits. Storleken på en sådan hypotetisk avgift får avgöras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet (se t.ex. prop. 2009/09:67 s. 226 och 233).

En utgångspunkt är att ersättningen inte får vara så låg att det blir ekonomiskt lönsammare att utan lov utnyttja ett verk än att på ett legitimt sätt förvärva rätten till detta. Av allmänna bevisregler följer emellertid att den som begär en viss ersättning måste presentera de omständigheter och de beräkningar som gör att ersättningen framstår som skälig. En bristfällig utredning kan alltså innebära att ersättningen bestäms till ett lägre belopp än om rätten har tillgång till ett mer tillförlitligt beräkningsunderlag. (Se NJA 2005 s. 180.)

Det upphovsrättsintrång som M.A. gjort sig skyldig till får enligt Patent- och marknadsdomstolens bedömning anses vara av så ringa omfattning att någon skälig ersättning inte ska utgå (se t.ex. Patent- och marknadsöverdomstolens dom den 24 januari 2018 i mål PMFT 2585-17). J.J.s talan ska därför ogillas.

Genkäromålet

M.A. har påstått att J.J. har gjort intrång i hennes upphovsrätt till ett antal blogginlägg som hon skrivit på bloggen *M I* och som framgår av sid. 7–10 i aktbil. 48 och sid. 7–12 i aktbil. 49 (även den överstrukna texten på sid. 12) med undantag för första stycket på sid. 8, tredje stycket fram till ”M.S.” på s. 9, samt styckena som inleds med ”From M.S.” på sid. 10 och avslutas med ”MVH M.S.” på sid. 11 i aktbil. 49.

Enligt Patent- och marknadsdomstolen kan M.A. anses som upphovsman endast till de inlägg som hon själv har skrivit. Domstolen finner att det genom

åberopade utdrag från böckerna ”*Djävulen i Vallentuna. Den Onda Satan. Vallentunamördaren*” och ”*Djävulen i Vallentuna. Den Onda Satan. Pedofilligan*” är visat att M.A. skrivit merparten av blogginläggen på s. 7–10 i aktbil. 48 och s. 7–12 i aktbil. 49 som inleds med ”M.A. sa” eller ”M sa”. Utredningen i målet visar dock inte att M.A. har skrivit inläggen på s. 9 och 10 i aktbil. 48, som ursprungligen tycks ha skrivits av ”Anonym”, eller inlägget på s. 9 i aktbil. 49, som tycks ha skickats till M.A. från ”g@t”.

När det gäller upphovsrättsligt skydd för de inlägg M.A. har skrivit gör domstolen följande bedömning. Det rör sig om ett större antal korta inlägg. Inläggen utgör diskussioner mellan olika personer och består i huvudsak av frågor till andra debattörer, påståenden samt åsiktsyttringar av olika slag. Inläggen framstår genomgående som spontant skrivna, utan några särskilda överväganden gällande valet, dispositionen eller kombinationen av ord. Även med beaktande av att det har funnits vissa valmöjligheter vid den närmare utformningen av inläggen bedömer domstolen att de inte kan anses som resultatet av intellektuellt skapande (jfr NJA 2015 s. 1097, punkt 23). De texter som domstolen bedömer att M.A. har skrivit utgör därför inte litterära verk som skyddas av upphovsrättslagen. M.A.s genkärsmål ska därför avslås.

Rättegångskostnader

Båda parterna har yrkat ersättning för de ansökningsavgifter de betalat till domstolen i sina respektive käromål. Eftersom de båda parterna har förlorat sina käromål ska de bära sina egna rättegångskostnader.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (PMD-02)

Överklagande, ställt till Patent- och marknadsöverdomstolen, ska ha kommit in till Patent- och marknadsdomstolen senast den 1 april 2020. Prövningstillstånd krävs.

Viktor Kamlin

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, Patent- och marknadsdomstolen

PMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Patent- och marknadsdomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Patent- och marknadsöverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövnings-tillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Patent- och marknadsdomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Patent- och marknadsdomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent aviseras domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Patent- och marknadsöverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Patent- och marknadsöverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Patent- och marknadsöverdomstolen

När överklagandet kommer in till Patent- och marknadsöverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Patent- och marknadsöverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att Patent- och marknadsdomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om Patent- och marknadsdomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med Patent- och marknadsdomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.